

**KRAUJO IR KRAUJO KOMPONENTŲ DONORŲ
INFEKUOTUMAS TRANSFUZIJŲ KELIU
PERDUODAMOMIS INFEKCIJOMIS
2020 METAIS**

**UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ
IR AIDS CENTRAS**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA**

**Vilnius
2021**

ĮVADAS

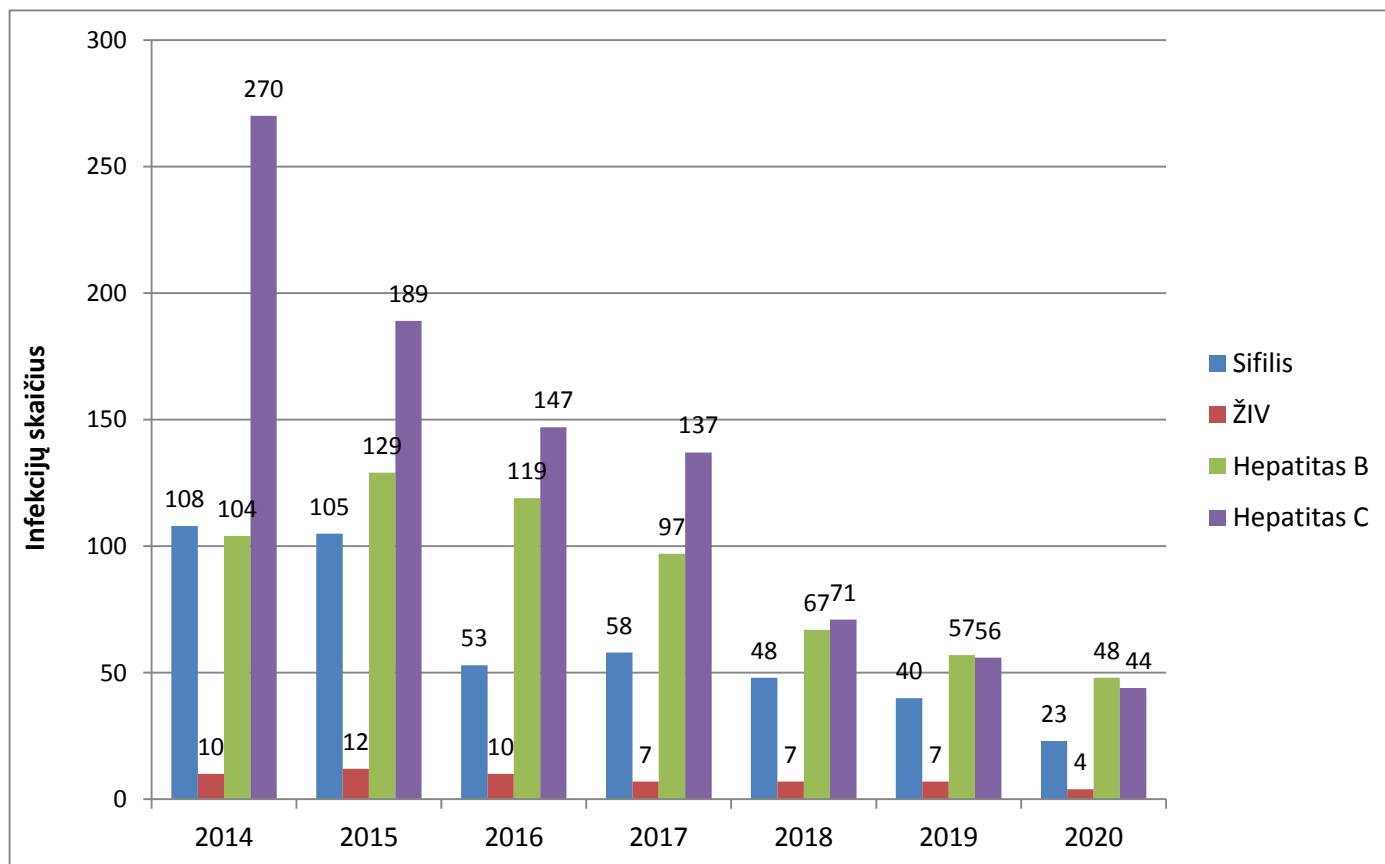
Kraujo ir jo sudėtinių dalių donorų (pastovių ir pageidaujančių tapti donoriais) sergamumas transfuzijų keliu perduodamomis užkrečiamomis ligomis (ŽIV infekcija, virusiniu hepatitu B ir C, sifiliu) nustatomas privalomai tikrinat donorus vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. įsakymu Nr. V-411 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymo Nr. V-84 „Dėl kraujo donorų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo, privalomųjų tyrimų sąrašo, reikiamų sveikatos rodiklių ir kraujo donorų apklausos anketos patvirtinimo“ pakeitimo“ (TAR, 2014, Nr. 3987). Vadovaujantis šiuo įsakymu donoriai privalomai dėl sifilio, hepatitų B ir C bei ŽIV infekcijų tiriami nustatant šiuos laboratorinius žymenis: serologinį sifilio (*T.pallidum* antikūnų), hepatito B paviršiaus antigeną, hepatito C viruso antikūnus, virusų ŽIV-I ir ŽIV-II antikūnus bei virusų ŽIV-I, hepatito B ir hepatito C nukleino rūgščių.

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras, vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. Nr. V-237 įsakymą „Dėl statistinės ataskaitos formos tvirtinimo ir sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų veiklos apskaitos ir atskaitomybės tvarkos“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. 74-2564; 2005, Nr. 46-1521; 2012, Nr. 82-4306, 2012, Nr. 93-4805), atliko kraujo ir kraujo komponentų donorų sergamumo transfuzijų keliu perduodamomis infekcijomis ir šių infekcijų paplitimo analizę už 2020 metus.

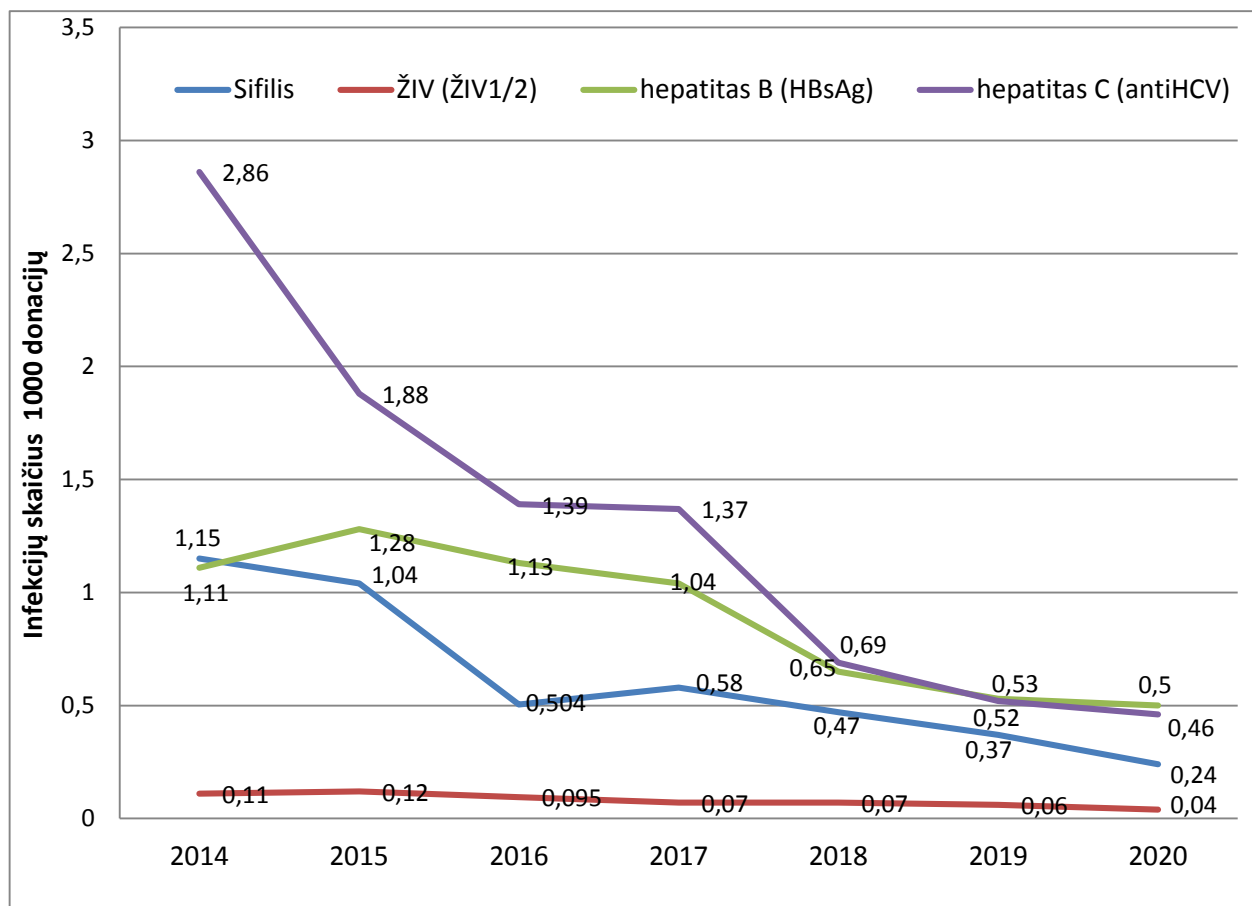
DUOMENŲ ANALIZĖ:

1. 2020 metais tarp kraujo ar jo sudėtinių dalių donorų (toliau – donorai) nustatyta visų infekcijų (sifilio, ŽIV, virusinių hepatitų B ir C), dėl kurių jie privalomai tiriami (ŽIV1/2, sifilio, HBsAg, antiHCV), žymenų. 2020 metais nustatyti 23 sifilio, 44 virusinio hepatito C (anti-HCV) ir 48 virusinio hepatito B (HBsAg) infekcijų žymenys bei 4 ŽIV infekcijos serologiniai žymenys (1 pav.).

1 pav. Infekcijų (sifilio, ŽIV1/2, HBsAg, antiHCV) pasiskirstymas (abs. sk.) tarp kraujo ir kraujo komponentų donorų, 2014–2020

2. **Infekcijų paplitimo 1000 donacijų rodiklis.** 2020 metais, lyginant su 2019 m., sumažėjo sifilio, virusinio hepatito B ir virusinio hepatito C infekcijų bei ŽIV infekcijos rodiklis 1000 donacijų (2 pav.).

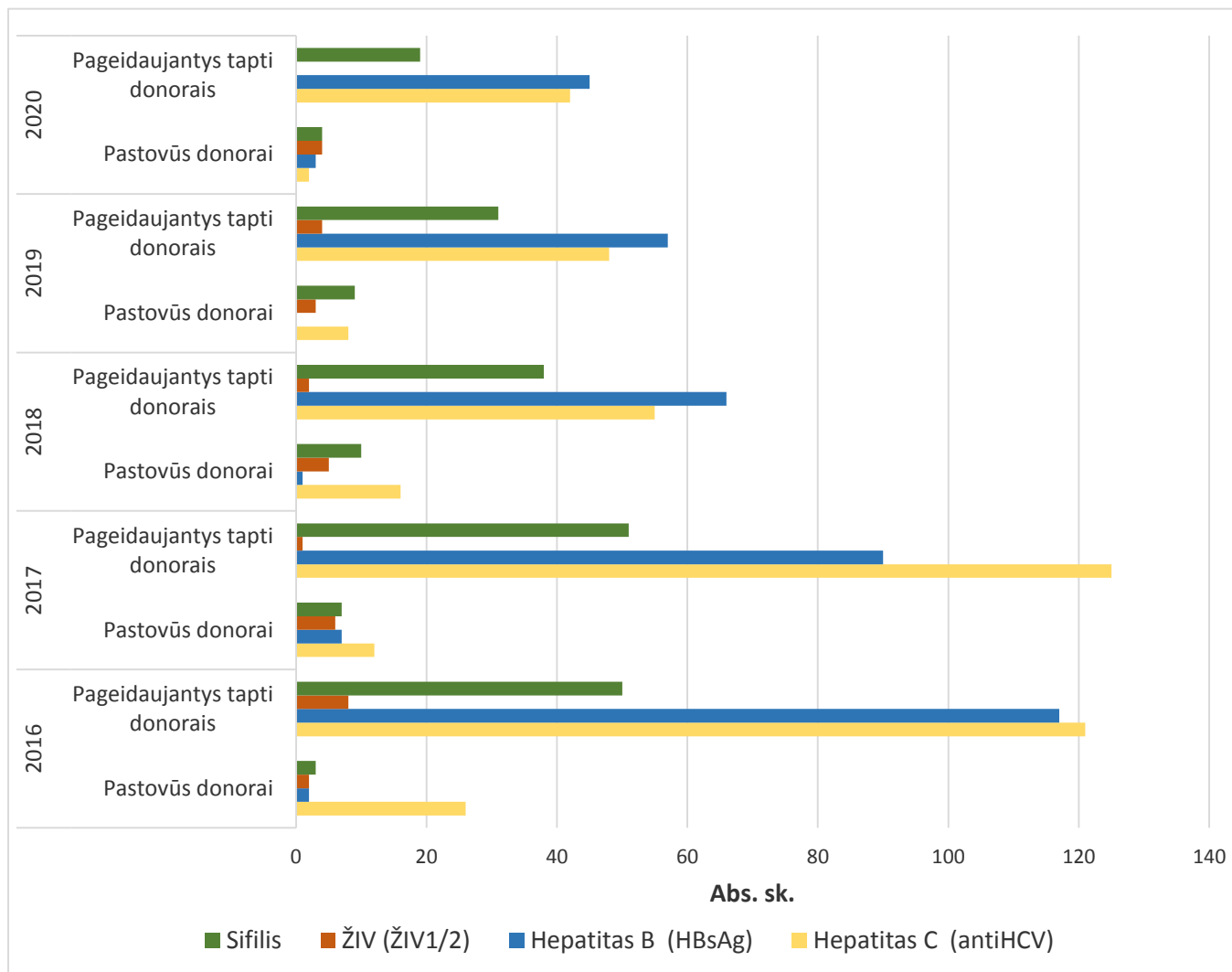

1. Infekuotumo skirtumai tarp pageidaujančių tapti donorais ir pastovių donorų. Vertinant pagal nustatytą infekcinių žymenų skaičių, pageidaujančių tapti donorais asmenų suminis infekuotumas sifiliu, virusinio hepatito B ir virusinio hepatito C infekcijomis buvo žymiai aukštesnis nei pastovių donorų – atitinkamai hepatito B (HBsAg) – 15 kartų, hepatito C infekcija (antiHCV) – 21 kartą ir sifiliu – 4,8 karto; ŽIV infekcijos (ŽIV 1/2) žymenų tarp pageidaujančių tapti donorais asmenų 2020 m. nenustatyta, o tarp pastovių – 4 atvejai (1 lentelė, 3 pav.).

2. Pagal infekcijos rūšį tarp donorų daugiausia (45 atvejai) nustatyta hepatito B infekcija (HBsAg) infekuotų donorų, t. y. tų, kurie pageidavo tapti donorais (o tarp pastovių – 3).

3. Ankstyvas infekcijų išaiškinimas nukleino rūgščių (NAT) metodu. ŽIV-1, hepatito B ir hepatito C virusų nukleino rūgščių tyrimas, leidžiantis infekcijas nustatyti ankstyvoje stadijoje („lango“ periode) įvestas kaip privalomas Lietuvoje nuo 2009 m. spalio 1 d. Tiriant donorus NAT metodu 2020 metais išaiškinti 2 asmenys, užsikrėtę HBV infekcija (2019 m. – 4 HBV).

3 pav. Kraujo ir kraujo komponentų donorų infekuotumas pagal donorų tipą, 2016–2020

IŠVADOS:

1. 2020 metais tarp donorų nustatyta mažiau (abs.sk) visų infekcijų serologinių žymenų, lyginant su 2019 metais. Tarp **pastovių donorų nustatyta** mažiau virusinio hepatito C ir sifilio serologinių žymenų, tačiau daugiau ŽIV infekcijos laboratorinių žymenų. Tarp **pageidaujančių tapti donorais** asmenų nustatyta mažiau sifilio, hepatito B ir hepatito C infekcijų serologinių žymenų, ŽIV infekcijos laboratorinių žymenų 2020 m. nenustatyta. NAT metodu 2020 metais, lyginant su 2019 m., tarp pastovių donorų nustatyta mažiau, o tarp pageidaujančių tapti donorais asmenų – tiek pat hepatito B infekcijos žymenų. Infekcijų žymenų tendencijos ir pasiskirstymas pateiktas 1–3 paveiksluose ir 1 lentelėje.
2. Visų infekcijų paplitimo 1000 donacijų rodikliai 2020 m., lyginant su 2019 m., sumažėjo (2 pav.).
3. 2020 metais didesnis visų infekcinių žymenų, išskyrus ŽIV infekciją, skaičius nustatytas tarp pageidaujančių tapti donorais, lyginant su pastoviais donorais (1 lentelė).

1 lentelė. Kraujo ir kraujo komponentų donorų infekuotumas transfuzijų keliu perduodamomis infekcijomis, 2014–2020

Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Sifilis		
		Pastovūs donorai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2020	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	4	19	23
2019	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	9	31	40
2018	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	10	38	48
2017	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	7	51	58
2016	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	3	50	53
2015	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	15	90	105
2014	iš viso	66620	27277	93897
	rasta teigiamų	14	94	108
Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		ŽIV1/2 žymenys		
		Pastovūs donorai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2020	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	4	0	4
2019	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	3	4	7
2018	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	5	2	7
2017	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	6	1	7
2016	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	2	8	10
2015	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	7	5	12
2014	iš viso	66566	27236	93802
	rasta teigiamų	5	5	10
Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Hepatitis B žymuo (HBsAg)		
		Pastovūs donorai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2020	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	3	45	48
2019	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	0	57	57
2018	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	1	66	67
2017	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	7	90	97
2016	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	2	117	119
2015	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	2	127	129
2014	iš viso	66610	27031	93641
	rasta teigiamų	2	102	104

Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Hepatito C žymuo (antiHCV)		
		Pastovūs donoriai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2020	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	2	42	44
2019	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	8	48	56
2018	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	16	55	71
2017	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	12	125	137
2016	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	26	121	147
2015	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	27	162	189
2014	iš viso	66490	27769	94259
	rasta teigiamų	28	242	270
Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Nukleino rūgščių tyrimai (NAT)		
		Pastovūs donoriai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2020	iš viso (ŽIV NAT)	82560	13306	95866
	rasta teigiamų	0	0	0
	iš viso (HBV NAT)	82560	13306	95866
	rasta teigiamų	1	1	2
	iš viso (HCV NAT)	82560	13306	95866
2019	rasta teigiamų	0	0	0
	iš viso (ŽIV NAT)	86243	21178	107421
	rasta teigiamų	0	0	0
	iš viso (HBV NAT)	86243	21178	107421
	rasta teigiamų	3	1	4
2018	iš viso (HCV NAT)	86243	21178	107421
	rasta teigiamų	0	0	0
	iš viso (ŽIV NAT)	80471	21673	102144
	rasta teigiamų	1	0	1
	iš viso (HBV NAT)	80471	21673	102144
2017	rasta teigiamų	0	4	4
	iš viso (HCV NAT)	80471	21673	102144
	rasta teigiamų	0	0	0
	iš viso (ŽIV NAT)	66099	33570	99669
	rasta teigiamų	0	0	0
2016	iš viso (HBV NAT)	66099	33570	99669
	rasta teigiamų	1	1	2
	iš viso (HCV NAT)	66099	33570	99669
	rasta teigiamų	1	1	2
	iš viso (ŽIV NAT)	66099	33570	99669
rasta teigiamų	0	2	2	

Parengė:

ŽIV/AIDS, lytiškai plintančių infekcijų ir hepatitų priežiūros skyrius

Kontaktinis asmuo: gyd. I. Čaplinskienė (el. p. irma@ulac.lt)

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras, 2021

ŽIV/AIDS, lytiškai plintančių infekcijų ir hepatitų epidemiologinės priežiūros skyrius, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras